

'Heilig brood' slecht voor eenden

GROENE HART - In vrijwel alle wereldreligies heeft brood een sacrale betekenis. Bij moslims manifesteert zich dat tegenwoordig vooral doordat brood niet in de vuilnisbak terecht mag komen, maar gevoerd moet worden aan eenden en andere dieren. Met soms onvoorziene negatieve bijeffecten.

Het voeren van de eendjes is ongetwijfeld goed bedoeld, stelt de ecooloog André van Kleinwee. „En in de wintermaanden heeft dat bijvoeren ook nog wel zin. Maar in de zomer is het alleen maar heel sterk af te raden. Waar grote groepen eenden geconcentreerd zijn op één plek, bestaat altijd de kans op botulisme. Met warm weer wordt dat risico nog eens vergroot.”

Abdelghafour Ahalli, consulent bij het centrum voor maatschappelijke ontwikkeling van allochtonen Meander in Alphen, stelt dat de gewoonte om brood langs de slootranden te gooien voortkomt uit eeuwenoude gewoonten en dat het niet direct een religieuze uiting is. „Het staat namelijk niet letterlijk in de Koran, maar is in de loop der jaren wel erg verweven in de cultuur van Marokkanen, Turken en Somaliërs. Brood is voor hen iets heiligs, net als voor de christenen.”

De gedachte is dat het respect voor eten zó groot is, dat geen kruimel, geen botje verloren mag gaan. „Bij traditionele gezinnen is de hiërarchie als volgt: eerst eet de man, wat overblijft is voor de vrouw. Wat daarvan blijft liggen is voor de kinderen en de overgebleven restjes gaan naar de dieren. Een spaarzame manier van denken, die voortkomt uit jaren van armoede.”
In een aantal gemeenten in Nederland is de afgelopen jaren in wijken met een grote concentratie moslims geëxperimenteerd met broodbakken (zie kader) om oud brood te verzamelen. Met wisselend succes.

De gemeente Alphen is vooralsnog niet van zins broodcontainers in te voeren. „We gaan toch uit van een stukje eigen verantwoordelijkheid bij de mensen,” stelt een woordvoerder. „Als je ziet dat je meer brood achterlaat dan goed is voor de aanwezige eendjes, hopen we toch dat zo’n persoon het gezonde verstand gebruikt en niet zomaar wegloopt. Dan gaan wij geen containers of waarschuwingsborden neerzetten.”

Het is momenteel totaal niet nodig om de beesten extra voeding te geven, stelt ecooloog Van Kleinwee. „In de warme maanden is er genoeg voor ze te krijgen. Ze kunnen de hele dag door slakjes opslobberen uit het water.”
Het brood dat langs de slootranden terechtkomt, kan ook andere onwelkome gasten aantrekken, zoals muizen en ratten. „Een aantal jaren geleden zag je dat gebeuren bij een flat in de stad, mensen gooiden soms brood vanaf hun balkon. Pas toen de muizen kwamen, zagen ze het effect van hun acties en hielden ze daarmee op.”

Ook de gemeente Gouda is vooralsnog niet van plan broodbakken in te voeren. „We weten dat er andere gemeenten zijn die hier aparte containers voor hebben,” stelt een woordvoerder. „Navraag leert dat de ervaringen hiermee niet geweldig zijn, omdat er toch vaak brood naast ligt en er sprake is van overlast. Daarnaast is een aparte ophaalregeling nodig, wat uiteraard geld kost. Brood kan ook gewoon bij het gft-afval, dat uiteindelijk als compost weer in de natuur komt.”

In Woerden wordt al wel met broodbakken gewerkt bij de dierenweide Kukeleboe. Het is noodzakelijk dat de voedingsaanvoer enigszins in goede banen wordt geleid, stelt woordvoerder Gerold Borsboom. „Anders overvoer je de beesten. Het teveel aan brood gaat gisten in de magen en vermindert de conditie van de dieren.”

Ahalli van Meander bevestigt dat de kennis over de mogelijke gevolgen van al dat brood in het openbaar gebied soms ontbreekt. „Men denkt iets goeds te doen, maar het kan een averechts effect bewerkstelligen. In Marokko gooit iedereen de kippenbotjes naar de straathonden en -katten, maar dat kan schadelijk zijn voor de darmen. Terwijl het alleen maar hun manier is om tegen God te zeggen dat ze dankbaar en gul omgaan met het eten dat ze hebben.”